

Mjesečno istraživanje o distributivnoj trgovini
Referentni metapodaci u Euro SDMX Metadata Structure (ESMS)
Agencija za statistiku BiH

1. Kontakt	
1.1. Nadležna institucija	AGENCIJA ZA STATISTIKU BOSNE I HERCEGOVINE
1.2. Nadležna organizaciona jedinica	Sektor za poslovne statistike - Odsjek za uslužne statistike
1.3. Kontakt osoba	Alen Bajramović Lejla Krehić
1.4. Funkcija kontakt osobe	Šef odsjeka za uslužne statistike Stručni saradnik za uslužne statistike
1.5. Kontakt poštanska adresa	Zelenih beretki 26, 71 000 - Sarajevo
1.6. Kontakt e-mail adresa	alen.bajramovic@bhas.ba lejla.krehic@bhas.ba
1.7. Broj telefona	+387 (33) 911 955 +387 (33) 911 974
1.8. Broj faksa	+387 (33) 220 622
2. Podaci o ažuriranju metapodataka	
2.1. Datum poslednje potvrde validnosti metapodataka	31.10.2017.
2.2. Datum poslednje objave metapodataka	31.10.2017.
2.3. Datum poslednjeg ažuriranja metapodataka	31.10.2017.
3. Prezentacija statistike	
3.1. Opis podataka	Objavljaju se podaci u obliku: mjesečnih i godišnjih stopa promjene izračunatih iz realnih indeksa prometa trgovine na malo u BiH, mjesečnih serija realnih baznih indeksa (2010=100), te realnih i nominalnih izvornih pokazatelja (stopa promjene i indeksa).
3.2. Klasifikacije koje se koriste u istraživanju	Klasifikacija djelatnosti BiH 2010 - u potpunosti usklađena sa (NACE rev.2) i Međunarodnom klasifikacijom djelatnosti UN-a (ISIC).
3.3. Sektor obuhvaćen istraživanjem	Istraživanje obuhvata oblast G47 prema KDBiH 2010.
3.4. Statistički koncepti i definicije	STS varijabla 120 - Promet je ukupan fakturisani iznos koji poslovni subjekt obračuna za prodane robe ili pružene usluge u trgovini na malo tokom referentnog perioda trećim licima i odgovara njihovoj tržišnoj vrijednosti. Uključuje i troškove povezane sa prodajom kao što su transport, pakovanje, itd. prenijete na kupca, čak i ako su ti iznosi posebno iskazani na fakturama. Porez na dodanu vrijednost (PDV) isključen je iz prometa. Promet od djelatnosti trgovine na malo obuhvata vrijednost svih roba prodatih stanovništvu za ličnu upotrebu ili upotrebu u domaćinstvu u posmatranom periodu. • Promet prehrambenim proizvodima obuhvata promet koji su ostvarili poslovni subjekti registrovani u djelatnostima 47.11 i 47.2. (pretežno hrana, piće i duhanski proizvodi). • Promet neprehrambenim proizvodima obuhvata trgovinu na malo raznovrsnom robom koji su ostvarili poslovni subjekti registrovani u djelatnostima 47.19, 47.4-47.9. Promet od ostalih djelatnosti obuhvata vrijednost svih ostalih prodatih proizvoda i usluga na tržištu (trgovina na veliko, posredovanje u trgovini na veliko, ugostiteljstvo, transport i ostale djelatnosti).
3.5. Statistička jedinica	Jedinice posmatranja statističkog istraživanja su poslovni subjekti/pravna lica koji su prema glavnoj djelatnosti registrovani da obavljaju djelatnosti trgovine na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima (oblast G47- KDBiH 2010), te u manjoj mjeri poslovni subjekti koji su prema glavnoj djelatnosti razvrstani u druge djelatnosti ali obavljaju i djelatnost trgovine na malo.

3.6. Statistička populacija	Poslovni subjekti/pravna lica koji su u Statističkom poslovnom registru prema svojoj glavnoj djelatnosti registrovani u djelatnostima trgovine na malo - oblast G47, KDBiH 2010. Poslovni subjekti/pravna lica koji su prema glavnoj djelatnosti registrovani u drugim djelatnostima (izvan oblasti G47), ali ostvaruju značajan promet od trgovine na malo. Istraživanjem nisu obuhvaćeni preduzetnici.
3.7. Referentno geografsko područje	Podaci se odnose na teritoriju BiH.
3.8 Vremenska pokrivenost	Podaci o indeksu prometa trgovine na malo obuhvaćaju vremensku seriju podataka počev od januara 2006. godine
3.9. Bazni period	2010=100.
4. Jedinica mjere	Indeksi prometa i stope promjene (u %).
5. Referentni period	Referentni period je mjesec.
6. Institucionalni mandat (ovlaštenje)	
6.1. Pravni akti i drugi sporazumi	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o statistici BiH, • Zakon o statistici Federacije BiH • Zakon o statistici Republike Srpske • Srednjoročni statistički program BiH za period 2013-2016, i odgovarajući entitetski programi te godišnji planovi rada Agencije i entitetskih zavoda. • Međunarodne preporuke i priručnici (Eurostat, MMF, UN). • EU STS Regulativa 1165/98 (Aneks C), uključujući njene izmjene i dopune.
6.2. Razmjena (posredovanje) podataka	Direkcija za ekonomsko planiranje BiH; Statistički odsjek UN-a (UNSD).
7. Povjerljivost	
7.1. Povjerljivost - politika	Povjerljivost statističkih podataka je uređena zakonom a osoblje koje provodi statističko istraživanje ima po istom pravnom osnovu obavezu zaštite povjerljivosti. Zakon o statistici BiH (Sl. glasnik BiH 26/04 i 42/04 - Poglavlje XI - član 23.-29.) utvrđuje princip poverljivosti kao jedan od glavnih principa. Agencija za statistiku BiH distribuira statistike u skladu sa statističkim načelima Kodeksa prakse evropske statistike a posebno sa načelom statističke povjerljivosti.
7.2. Povjerljivost – postupanje sa podacima	U dokumentu „Pravilnik o zaštiti statističkih podataka u Agenciji za statistiku BiH“ navedene su procedure za osiguranje povjerljivosti za vrijeme prikupljanja, obrade i diseminacije – što uključuje, protokole za osiguranje individualnih podataka kojima se ima pristup, pravila za definiranje povjerljivih ćelija u izlaznim tabelama i procedure za otkrivanje i prevenciju naknadnih razotkrivanja, kao i pristup mikropodacima za istraživačke namjene.
8. Politika diseminacije	
8.1. Kalendar objavljivanja	Krajem decembra svake godine BHAS objavljuje Kalendar objavljivanja sa preciznim datumom i vremenom objave statističkih podataka za narednu godinu.
8.2. Pristup kalendaru objavljivanja (link)	http://www.bhas.ba/statistickistandardi/KALENDAR_PUBLIKOVANJA_ba.pdf
8.3. Pristup korisnika	Princip da svi korisnici imaju jednak i istovremen pristup statističkim podacima na nepristrasnoj osnovi utvrđen je u članu 8. stav 2. tačka h. , i članu 19. stav 2. Zakona o statistici BiH i BHAS ga u praksi dosljedno provodi.
9. Učestalost diseminacije podataka	Rezultati istraživanja indeksa prometa trgovine na malo se diseminiraju na mjesečnoj osnovi.
10. Dostupnost i razumljivost	
10.1. Saopćenja	- Mjesečna saopćenja „Indeks prometa trgovine na malo za mjesec“ http://www.bhas.ba/saopstenja/2016/TNM_2016M4_001_01-bh.pdf .
10.2. Publikacije	Podaci o indeksu prometa trgovine na malo se još uvijek ne objavljuju u formi publikacije.
10.3. Online baza podataka	On-line baza podataka za indeks prometa trgovine na malo ne postoji još uvijek u BHAS.
10.4. Pristup mikro podacima	Mikropodaci nisu diseminirani.
10.5. Drugo	Ne postoje druga sredstva diseminacije. Korištenje (konsultovanje) meta podataka: ne raspoložemo informacijama - ne postoji softwer za određivanja web hits.

10.6. Dokumentacija o metodologiji	<p>- Metodološko uputstvo - Indeks prometa trgovine na malo http://www.bhas.ba/metodoloskidokumenti/MD%20TRGOVINA%20NA%20MALO_bos.pdf</p> <p>- Metodološki okvir za razvoj kratkoročnih poslovnih statistika u BiH http://www.bhas.ba/metodoloskidokumenti/STS_2012-001_01-bh.pdf. Stopa kompletnosti meta podataka: ukupan broj preporučeni metadata elemenata iz SIMS-a je 85. Broj raspoloživih metadata elemenata za statistiku robne razmjene BiH sa inostranstvom iznosi Stopa kompletnosti meta podataka (SIMS) za ovo istraživanje iznosi % ($(\dots/85 \times 100)$).</p>
10.7. Dokumentacija o kvalitetu	Ne postoji dokumentacija o kvalitetu istraživanja.
11. Upravljanje kvalitetom	
11.1. Osiguranje kvaliteta	BHAS slijedi preporuke o organizaciji i upravljanju kvalitetom date u Kodeksu prakse evropske statistike (CoP) i implementira smjernice date u Okviru za osiguranje kvaliteta evropskog statističkog sistema (QAF). Više, u vezi osiguranja kvaliteta, svih procedura koje koje opisuju politiku kvaliteta u BHAS-u se nalazi u dokumentu: Politika i mehanizmi upravljanja kvalitetom u BHAS-u: http://www.bhas.ba .
11.2. Procjena kvaliteta	/
12. Relevantnost	
12.1. Korisničke potrebe	Ključni korisnici podataka iz statističkog istraživanja su: Direkcija za ekonomsko planiranje pri Vijeću Ministara BiH, Centralna banka BiH, Eurostat, Statistički odsjek Ujedinjenih nacija (UNSD). Korisnici ovih podataka su i poslovni subjekti-preduzeća, komercijalne banke, mediji i opća javnost. Interno se ovi podaci koriste u statistici nacionalnih računa za proizvodnju bruto domaćeg proizvoda.
12.2. Zadovoljstvo korisnika	Glavni zahtjevi korisnika za podacima se odnosi na format saopćenja na web stranici. Naime, u cilju lakšeg upravljanja podacima i njihovoj analizi pdf format saopćenja ne odgovora potrebama korisnika i radi se na tome da se postave i excel tabele.
12.3. Kompletnost podataka	Stopa kompletnosti podataka iznosi 100 %. Za ovu statistiku se izračunavaju svi ključni pokazatelji, koji se zahtijevaju prema međunarodnim standardima.
13. Tačnost i pouzdanost procjene	
13.1. Opća tačnost procjene	Za provođenje istraživanja trgovine na malo (TnM) u BiH koristi se kombinovani metod punog obuhvata i stratifikovanog slučajnog uzorka. Uzorak je podijeljen na stratum prema entitetu kojem poslovni subjekt pripada, klasi finansijskog podatka (finansijski izvještaj za prethodnu godinu) i djelatnosti poslovnog subjekta (oblast G47-KD BiH 2010). Mjesečni podaci se dobijaju korištenjem izvještajne metode prikupljanja podataka, korištenjem papirnog upitnika M KPS TRG 01, te predstavljaju osnovu za procjenu podataka za ukupnu populaciju. Podaci su podložni greškama u vezi sa tehnikom uzorkovanja, neuzoračkim greškama, greškama prilikom unosa i obrade podataka te greškama neodgovora.
13.2. Greška uzorkovanja	Podaci nisu raspoloživi zbog nemogućnosti dobivanja potrebnih individualnih podataka preduzeća iz entitetskih statističkih institucija u BiH.
13.3. Neuzoračka greška	Podaci su djelimično raspoloživi na osnovu izvještaja koji se dobijaju iz STS IT aplikacije, modul "trgovina na malo", a odnose se na greške obuhvata i greške neodgovora. Greška obuhvata: Ukupna greška obuhvata iznosi 3,9%. Stopa prekomjernog obuhvata: Stopa prekomjernog obuhvata iznosi 3,9%. Udio zajedničkih jedinica: U ovom istraživanju se ne kombinuju podaci (ne koriste jedinice) iz dva ili više izvora (npr. administrativni i statistički podaci). Riječ je isključivo o podacima koji se dobijaju na osnovu provedenog mjesečnog statističkog istraživanja TnM. Greška mjerena: Greške mjerena se mogu pojaviti prilikom
14. Pravovremenost i tačnost objave	
14.1. Pravovremenost	Podaci se publikuju u prosjeku 29 dana od kraja referentnog mjeseca (t+29). Pravovremenost objave prvih rezultata: Redovna saopćenja trgovine na malo se objavljuju u mjesečnoj dinamici i sadrže preliminarne/prve podatke. Prvi rezultati su

14.2. Tačnost	Tačnost objave - objavljivanje za U: stopa tačnosti objave podataka iznosi $12/(12+0) = 1.0$ ili 100 %. Svih 12 rezultata mjesečnog istraživanja indeksa prometa trgovine na malo smo objavili na/ili prije predviđenog datuma objave prema Kalendaru publikovanja. Tačnost objave - objavljivanje za P: $T+0$. Nema odstupanja između najavljenog i stvarnog datuma objave (prema Kalendaru objavljivanja).
15. Usklađenost i uporedivost	
51.1. Uporedivost - geografska	Metodologija istraživanja je u potpunosti harmonizirana sa onom koja je propisana Uredbom Vijeća (EZ) br. 1165/98 (aneks C), o kratkoročnim poslovnim statistikama iz 1998. i njenim izmjenama i dopunama (u daljem tekstu EU-STS regulativa), kao i preporukama Eurostata iz ove statističke oblasti, te su podaci uporedivi sa podacima zemalja članica EU. Nepodudarnost uporedivih statistika – koeficijent: N/A.
15.2. Vremenska uporedivost	Uporedivost za U: Raspoloživi historijske serije podataka TnM su preračunate za period 2006 -2012 godina upotrebom metoda "matched samplina" i "overlappinga" (perioda preklapanja) da bi se izbjegao prekid i zadržala dosljednost i kontinuitet raspoložive serije podataka TnM. Dužina uporedivih vremenskih serija za P: Podaci o indeksu prometa trgovine na malo su dostupni od 2006.godine. Mjesečno istraživanje TnM do kraja 2012. godine, koje su provodili entitetski zavodi za statistiku, bilo je djelimično usklađeno sa zahtjevima EU STS regulative. Od januara 2013. godine primjenjuje se jedinstvena metodologija za sve tri statističke institucije u BiH, koja je u potpunosti usklađena sa zahtjevima EU STS regulative. Dužina uporedivih vremenskih serija obzirom da se radi o mjesečnim vremenskim serijama iznosi $10 \times 12 = 124$ (mjeseca).
15.3. Usklađenost – cross domain	Referentno istraživanje je kvartalno istraživanje distributivne trgovine koje je je u potpunosti usklađeno sa zahtjevima EU-STS regulative (aneks D). Usklađenost – ispodgodišnje i godišnje statistike: Mjesečni podaci statistike trgovine na malo i kvartalne statistike distributivne trgovine su međusobno usklađeni i nije zabilježeno veće odstupanje u kretanju indeksa prometa. Usklađenost – Nacionalni računi : N/A.
15.4. Usklađenost – interna	Indikatori prometa TnM su u potpunosti usklađeni u zavisnosti od nivoa agregiranja prometa prema djelatnosti (grana, oblast, specijalni agregati i ukupno) za posmatrani set podataka.
16. Troškovi i opterećenje	N/A.
17. Revizija podataka	
17.1. Revizija podataka - politika	Saopćenja trgovine na malo sadrže preliminarne podatke koji se odnose na prethodni mjesec. <ul style="list-style-type: none"> •Prva redovna revizija podataka podrazumijeva da se pri publikovanju podataka za naredni mjesec revidiraju objavljeni podaci za prethodni mjesec (t-1) u skladu sa informacijama dostavljenim od strane izvještajne jedinice. •Druga redovna revizija prethodno publikovanih podataka je godišnja revizija, koja obuhvata sve nastale promjene podataka dostavljene nakon prve revizije, kako bi se osigurala tačnost objavljenih podataka. •Ukoliko se uvode novi statistički standardi i koncepti, vrše izmjene u metodologiji istraživanja neophodno je izvršiti reviziju podataka da bi se osigurala dosljednost i uporedivost podataka ranijih historijskih serija i novih serija podataka. O navedenim izmjenama podataka i razlozima korisnici su obavješteni u redovnim mjesečnim saopćenjima i drugim publikacijama za javnost kao i na web stranici BHAS-a.
17.2. Revizija podataka – praksa	Redovne revizije su minimalne. Konceptijska revizija je izvršena nakon što je od januara 2013.godine provedeno redizajnirano mjesečno istraživanje trgovine na malo na osnovu jedinstvene metode koja je harmonizovana sa EU regulativom za kratkoročne poslovne statistike, te je urađen backasting historijske serije podataka od 2006. do 2012. godine.
18. Statistička obrada	

18.1. Izvor podataka	Izvor podataka za popunjavanje obrasca istraživanja trgovine na malo jeste knjigovodstvena ili druga relevantna dokumentacija preduzeća. Osnovna varijabla posmatranja je mjesečni promet poslovnog subjekta registrovanog u oblasti trgovine na malo, bez PDV-a. U skladu sa EU-STIS regulativom PDV je obračunat i iskazan posebno. Podaci se prikupljaju za nivo poslovnog subjekta. Ukoliko preduzeće ima poslovne jedinice u drugom entitetu i/ili Brčko distriktu BiH potrebno je raščlaniti promet koji se odnosi na te jedinice.
18.2. Učestalost prikupljanja podataka	Podaci se prikupljaju na mjesečnoj osnovi.
18.3. Prikupljanje podataka	Podaci se prikupljaju izvještajnom metodom što znači da poslovni subjekat popunjeni obrazac prosljeđuje (u određenom roku) kantonalnom statističkom uredu FZS, područnom uredu RZS ili podružnici BHAS u Brčko distriktu. Početkom godine dostavlja se set obrazaca - M KPS TRG 01 (12 kompleta) svim izvještajnim jedinicama s ciljem da se na mjesečnom nivou prikupe podaci.
18.4. Validacija podataka	Ispitivanje nelogicnosti (veliki rast ili pad prometa) i utvrđivanje outliera.
18.5. Kompilacija podataka	Na osnovu mikro podataka o prometu izvještajnih jedinica i njihovim agregiranjem na nivou stratuma djelatnosti KD BiH 2010 izračunava se ukupan promet. Agregiranje prometa na više nivoe (grana, oblast, specijalni agregati) djelatnosti se vrši prije kompilacije indeksa. Polazna osnova su pojedinačni podaci prometa po preduzećima ponderisani ponderima izračunatim po stratumima uzorka. Inicijalni ponder za jedinice istog stratuma jednak je kolicniku broja jedinica u stratumu i broja jedinica u uzorku. Prvobitni ponderi su korigovani za neodgovor. Da bi se dobila vrijednost procijenjenih totala preduzeća po stratumima za konačnu korekciju koristi se ratio estimator (odnos između administrativnog finansijskog podatka i procijenjenog finansijskog podatka). Proces kompilacije indeksa za nivo BiH se sastoji od sljedećih faza: 1. izračunaju se totali prometa trgovine na malo na nivou stratuma djelatnosti KD BiH 2010 za Federaciju BiH, Republiku Srpsku i Brčko distrikt; 2. objedinjavanjem podataka za sve tri teritorijalne jedinice dobiju se podaci o prometu za nivo BiH; 3. totali prometa na nivou stratuma se sabiraju i na taj način agregiraju na više nivoe djelatnosti (grana, oblast, specijalni agregati); 4. indeksi (bazni i lančani) se dobijaju kao količnik prometa tekućeg perioda (za različite nivoe djelatnosti) i prometa ostvarenog u baznoj godini ili nekom prethodnom periodu. Indekse u stalnim cijenama dobijamo deflacioniranjem prometa u tekućim cijenama sa odgovarajućim indeksima potrošačkih cijena (CPI), potom se vrši agregacija na više nivoe djelatnosti te se prelazi na računanje indeksa (bazni, lančani). Imputacija - stopa: Stopa imputacije za jedinice u neodgovoru iznosi 2,6%. Za preduzeća u neodgovoru kod kojih nije izvršena imputacija podataka neophodno je izvršiti korekciju inicijalnih pondera za stratum kojem preduzeće pripada.
18.6. Prilagođavanje	Kalendarsko i sezonsko prilagođavanje se vrši u DEMETRA aplikaciji (verzija 2.2) metodom TRAMO-SEATS na serijama mjesečnih podataka i u skladu sa smjernicama ESS (European Statistical System). Podaci koji se porede sa istim mjesecom prethodne godine prezentiraju se i tumače u kalendarski prilagođenoj formi, dok se podaci koji se upoređuju sa podacima iz prethodnog mjeseca prezentiraju i tumače u desezoniranom obliku.
18.7. Sezonsko prilagođavanje	Vrši se sezonsko prilagođavanje raspoložive serije podataka kombinacijom direktne i indirektno metode za nivo entiteta i BiH, korištenjem DEMETRA 2.2 aplikacije.
19. Komentar	/